

Rijdend erfgoed is meer dan vier wielen en een stuur

*Voordracht door William van der Meulen, voorzitter Nationale Oldtimerdag Lelystad
Algemene Ledenvergadering FEHAC 27 november 2019*

U poetst, repareert, restaureert, laat het chassis zandstralen, laat onderdelen verzinken, spaart voor het spuiten van het plaatwerk, zet de auto in de wintermaanden op blokken, zoekt naar nostalgische accessoires, koopt onderdelen via bezoek aan beurzen of via marktplaats en maakt plannen voor deelname aan ritten en rally's. Maakt een programma voor uw club voor de komende zomerperiode.

Maar wat u waarschijnlijk niet of nauwelijks ervaart, is dat u gezamenlijk cultuurbewakers bent. Sinds de meeste recente aanpassing van de Erfgoedwet in 2016 staat mobiel erfgoed daar prominent in opgenomen. Daarin spreekt de overheid het vertrouwen uit dat de sector voldoende kennis, deskundigheid en betrokkenheid heeft om de zorg voor ons cultureel erfgoed in de praktijk waar te maken. Mooi hé ?

Niet zonder slag of stoot

De minister van OC&W stelde in het Kamerdebat van 2015 onomwonden dat mobiel erfgoed het verdient om beschermd te worden. In gend gezamenlijk overleg werd besloten dat:

- de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) de stichting Mobiele Collectie Nederland (MCN) gaat helpen het Nationaal Register Mobiel Erfgoed te actualiseren, uit te breiden en digitaal te ontsluiten;
- de Minister van OC&W knelpunten in wet- en regelgeving actief aandacht zal geven en, samen met andere ministeries, oplossen;
- de Minister van OC&W de belangen van mobiel erfgoed structureel en pro actief zal verdedigen en waar nodig pleiten voor een uitzonderingspositie.

Maar dat betekent niet dat onze gekoesterde vierwielaars hun bestaansrecht zonder slag of stoot behouden. Om dat duidelijk te maken, wil ik u een spiegel voorhouden. Een spiegelbeeld tonen dat ons verheugd, dat ons slagvaardig wil maken, dat ons hopelijk inspireert en dat ons vooral waakzaam houdt en activeert. Want zeg eens eerlijk: heeft u van die drie afspraken al iets gemerkt ?

Wat moeten we en wat kunnen we zelf doen. Amerikaanse marketingspecialisten zeggen altijd 'Be good and tell it'. Kwaliteit bieden en het vertellen of zo u wilt, laten zien.

Het liefst verstoppen?

Er lijkt een blijvende interesse in alles dat te maken heeft met bijzondere, unieke en historische automobielen. Toch zijn er, naast traditionele musea en showrooms van handelshuizen in oldtimers, slechts enkele locaties waar deze klassieke vervoermiddelen te bewonderen zijn.

Uit gegevens blijkt dat de markt voor oldtimers en aanverwante bedrijvigheid blijft stijgen (het aantal oldtimers groeit, de hang naar nostalgie is herkenbaar, er is aandacht voor de stijgende waarde) en is minder gevoelig voor economische ontwikkelingen dan in veel andere sectoren. Immers bezitters zijn liefhebbers, zijn gepassioneerd, die blijven in de automobiel investeren ondanks een (tijdelijk) tegenvallend economisch klimaat. Dat heeft de praktijk in de achter ons liggende jaren bewezen.

Oldtimereigenaren en collectioneers zijn een ingetogen volkje. Niet te veel op de borst slaan, dat roept alleen maar narijheid op. Je maakt er criminelen en de belastingdienst wakker mee. Andersdenkenden vragen zich af 'waar betaalt hij het van?'

Toch maar even een wat neutraliserende reactie. De één spaart postzegels, een ander staat uren op de golfbaan, weer anderen bezoeken dure dames, sommigen sparen kostbare historische koek- thee- en koffieblikken of kopen een Van Gogh. U heeft als prachtige hobby het rijden houden van cultureel erfgoed. Niets mis mee, toch?

Maar u als individuele oldtimerrijder of u als clubbestuur houdt zich het liefste enigszins verstoppt. U rijdt particulier onder zomerse omstandigheden een rit door de fraaie omgeving van de plek waar u woont, de

club organiseert een koffieochtend en een rit met leden zonder daar ook maar enige publiciteit aan te geven, sommigen nemen deel aan internationale rally's en toertochten zoals de Mille Miglia en zelfs toertochten door de bergen in Marokko en China.

Niemand mag ervan weten, vooral geen publiciteit. Want sommige zuur gestemde journalisten willen nog wel een (te) kritisch zijn. Over milieubelasting, over elitair gedrag en over exorbitante verkoopbedragen van oldtimers.

Nou en?

Presenteren, geschiedenis doorgeven, trots zijn!

Willen we in de samenleving steun krijgen, positieve reacties uitlokken, waardering oogsten als cultuurbewakers, respect afdwingen over de passie van rijdend mobiel erfgoed, dan moeten we ons zelf tonen, krachtig presenteren, beleid voeren om oldtimers in de media positief te positioneren, verhalen vertellen, de geschiedenis doorgeven. Vooral niet bescheiden zijn, integendeel: trots zijn.

Nu, inmiddels in de 21^e eeuw, al weer twee decennia na de eeuwwisseling, stellen we samen vast dat de automobielhistorie deel uitmaakt van de cultuurhistorie van ons land. Veteran, vintage en klassieke automobielen vormen een rijdende museale collectie die een beeld geeft niet alleen van de ontwikkeling van techniek en design, maar ook van vooruitgang, expansie, innovatie, welvaart en welzijn.

Misschien trap ik een open deur in en wist u dat allemaal al. Maar die open deur is op dit moment hard nodig. Bepaalde groepen hebben zelfs de politieke besluitvorming in sommige steden kunnen beïnvloeden. Met als gevolg dat oldtimers uit grotere steden worden geweerd of slechts met een tijdelijke ontheffing worden toegelaten waaraan natuurlijk weer een onaantrekkelijk prijskaartje hangt. Vergunningen voor oldtimermeetings moeten aan steeds strenge voorwaarden voldoen.

Naar mijn bescheiden mening is dat een stap in het negatief herschrijven van de automobielhistorie, het ontkennen van de waarde van de uitvinding die een eind maakte aan het stoomtijdperk en die grote vooruitgang teweegbracht.

Het wordt dus tijd dat we onze stem laten horen. Mr. Pieter van Vollenhoven verwoordde het destijds in zijn rol als voorzitter van het Nationaal Restauratiefonds met de stelling 'Geen toekomst, zonder verleden'.

Historische collectie

Oldtimers bewijzen rijdend, puffend en pruttelend de historische relevantie. Wie dat niet wil zien, is doelbewust slecht ziende. Hoe we het ook wenden of keren, we zullen zelf de historische waarde moeten uitdragen, de fraai vormgegeven koetswerken moeten tonen en vooral de praktische bewijzen leveren dat oldtimers niets, maar dan ook niets, te maken hebben met de overspannen klimaatdiscussies. Dat mensen die dat beweren, bewust ver bezijden de waarheid spreken.

Meer dan honderd jaar auto. Het begon met een gemotoriseerde vierwieler die nog het meest aan een bakfiets deed denken. Duizenden modellen zijn tussen toen en nu de revue gepasseerd. Fabrikanten overtroefden elkaar met nieuwe technische snufjes, de liefhebber keek reikhalzend uit naar nieuwe modellen en treurde om modellen die uit het assortiment verdwenen of om merken die ophielden te bestaan en in de vergetelheid raakten.

Het resultaat van die ontwikkeling is het ontstaan van een rijk geschakeerde historische collectie waarin zeldzame exemplaren zijn te vinden en waarmee individuele eigenaren, collectioneers en handelshuizen een uitermate waardevolle bijdrage leveren aan het in standhouden van het mobiele verleden. Ik heb het over u.

Misschien klinkt het wat overdreven, maar ik vat het als volgt samen: het resultaat van het koesteren, onderhouden en restaureren van oldtimers levert een adembenemende reeks rollende kunstwerken op die de toeschouwer bijna doet vergeten dat het om het meest gebruikte vervoermiddel van deze tijd gaat.

Oldtimers: je moet ze zien, je moet ze horen en je moet ze ruiken. Een eerbetoon aan creativiteit en vernieuwingsdrang uit het verleden. Een prachtig podium voor de rijke autohistorie. Als het om belangenbehartiging gaat: zo'n podium biedt de FEHAC u ook.

Fantastisch deelnemersveld, groot publiek

Even een zijstapje. Vergeef me dat ik de Nationale Oldtimerdag ten tonele voer als een succesvol voorbeeld. De 35e editie (7e lustrum) mocht zich verheugen in een fantastisch deelnemersveld met daarbij aandacht voor diverse automerken die het vroege verleden bepaalden in het programmaonderdeel 'Belle Epoque'. Merken als Mors, De Dion Bouton, Pope Hartfield, Mécanique l'Aster, La Buire, Cartercar en Clément Bayard stonden op de startlijst. Wij zijn er trots op dat dergelijke automobielen zorgen dat die historie bewaard blijft. Het deelnemersveld is uniek en gevarieerd.

De basisgedachte achter dit evenement is dat u als deelnemer uw passie toont aan een groot publiek en dat de bezoekers kennis kunnen nemen van de techniek, de schoonheid en de elegantie van de klassieke automobiel. Het publiek kan de tonneau's, sedans, coupé's, bolides en limousines in actie zien omdat van de tot de verbeelding sprekende klassiekers de motor wordt gestart en een toertocht wordt verreden. Een plaatje.

Ruim 370.000 automobielen

Eerst maar over populariteit. Begin van dit jaar stond in dagbladen en magazines dat er voor het eerst meer dan 220.000 oldtimers in ons land rondrijden. Dat zijn alleen personenauto's van 30 jaar en ouder. Daar zijn geschorste voertuigen niet bij inbegrepen. Klassieke bedrijfswagens zijn eveneens niet meegeteld. Als we die beide groepen er bij tellen komen we uit op ruim 370.000 automobielen op een totaal wagenparkbestand van bijna 8,8 miljoen. Naar schatting zijn er daarbij ongeveer 160.000 stuks van 40 jaar en ouder.

In ons land heeft een automobiel van 40 jaar en ouder volledige vrijstelling van de motorrijtuigenbelasting en gemeenten met milieuzones leggen een uitzondering of een ontheffing dikwijls bij de grens van 40 jaar en ouder. Voor deze automobielen is een blauw kenteken beschikbaar dat andere oudere auto's, die nog dagelijks veel kilometers maken, onderscheiden van de voertuigen die ons mobiele erfgoed op de weg vormen. Zo zijn en komen er steeds meer spelregels, randvoorwaarden, zelfs wetgeving die om uiteenlopende redenen het plezier in het rijden met oldtimers beperken.

Kritische geluiden over milieu

Milieuzones, milieuactivisten, publieke opinie, politieke besluitvorming. Wat hebben deze begrippen met elkaar te maken. Dat laat zich raden. Milieuactivisten pakken elk element in de samenleving aan als het gaat om milieubeïnvloeding en het afzetten tegen onze rijk geschakeerde samenleving. Of het nu gaat om varkensstallen, grote grazers in natuurgebieden, vakantievluchten, dragen van bont, gebruik van fossiele brandstof, wilde dieren in het circus, de Gouden Eeuw en.....oldtimers. Via hun uitermate kritische geluid over ons milieu bespelen zij de publieke opinie, richten zij hun pijlen op de politiek en trachten op die wijze onze huidige samenleving te veranderen. Verworvenheden staan op de tocht.

Laten wij ons vandaag beperken tot het hoofdstuk oldtimers.

Ritjes in de omgeving

Ik zei het al, 160.000 automobielen van 40 jaar en ouder. Voertuigen die een prachtige hobby vormen en die voor het overgrote deel daarvoor wordt benut. In de periode tussen eind september en begin april staan deze automobielen op blokken in de schuur. Er wordt nauwelijks mee gereden in de winterperiode, alleen al om geen schade op te lopen door forse hagelbuien, gestrooide pekkel op de weg en vanwege minder sterke verlichting van de klassieke modellen. Daarnaast is een aantal van deze automobielen vanwege langdurig onderhoud of restauratie geschorst voor de wegenbelasting en rijdt in het geheel niet.

In de periode tussen begin april en eind september – de zomermaanden – worden de automobielen gebruikt voor ritjes in de omgeving, bezoek aan evenementen en georganiseerde toertochten. Enkele bevoorrechte eigenaren nemen deel aan internationale meetings of rally's. In het algemeen hebben we het

over in totaal omstreeks 15 tot 20 ritten per jaar per auto en over een afstand van gemiddeld minder dan 125 km. per rit. Wie kan mij uitleggen wat daar de milieubelasting van is? Mij schiet het woord 'nihil' te binnen.

Krachten bundelen

Toch zijn verschillende politieke partijen zowel in de Tweede Kamer als in gemeenteraden vatbaar voor het standpunt van de milieuactivisten. De groep oldtimerbezitters is in hun ogen te klein en te versnipperd om met een krachtig tegengeluid te komen. Een makkelijk opzij te schuiven prooi. Te weinig economische waarde. Ons standpunt is in de media een ondergeschoven kindje. De gevolgen kennen we.

Dat betekent dat we als eigenaren, collectioneurs, handelshuizen, organisatoren van evenementen voor oldtimers en overkoepelende organisaties als KNAC, FEHAC, Pionier Automobielen Club en HAV onze krachten moeten bundelen, dat we een tegengeluid moeten opstellen dat hout snijdt, dat we op sterke argumenten en vooral gebaseerd op waarheid afstand nemen van het fatalistische standpunt van de politiek en van de irritante lawaaimakers. Meer doen dan alleen maar vergaderen en weer nieuwe vergaderafspraken maken. Het gaat om erfgoed. Stop met het zoeken naar compromissen waar niemand blij van wordt.

Beargumenteerde tegenspraak

De directeur van Bonhams Europe, Philip Kantor, zei in een recent interview dat hij voorziet dat binnen afzienbare tijd oldtimers alleen nog maar per autotrailer of oplaadwagen kunnen worden vervoerd naar statische evenementen. Het zelf rijden met deze tastbare historie gaat voorbij als we niet oppassen en geen beargumenteerde tegenspraak geven. Is dat wat we willen, is dat wat ons te wachten staat? Wij, u allen, beheren mobiel erfgoed. We hebben in de wet vastgelegd hoe goed en waardevol dat is en dat het beschermd moet worden. Dat anderen uw passie via een schromelijk gebrek aan kennis aan banden legt, is onaanvaardbaar.

Wat moeten we doen?

Blijft de vraag 'Wat gaat u, wat gaan wij, eraan doen. De Nationale Oldtimerdag is een voorbeeld van een jaarlijks ijkpunt. Niet alleen een ontmoetingsplaats voor gelijkgestemden, maar ook het rijdende bewijs dat de fascinerende historie van Henri Ford, Walter Owen Bentley, Louis Chevrolet, Ettore Bugatti, André Citroën, Ferdinand Porsche en vele anderen een gezicht heeft. Ieder jaar opnieuw ervoor zorgen dat het een autofeest is met een voor velen aansprekende terugblik en met een vleugje toekomstvisie. Fascinerend, inspirerend, profilerend en motiverend.

Het wordt kort dag. Met een krachtige publiciteitscampagne, afdwingen van actieve steun van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, actiebereidheid vanuit de stichting Mobiele Collectie Nederland, u de optimale mogelijkheid biedend om met uw klassieker op de weg te blijven verschijnen, geen frustrerende wet- en regelgeving accepteren. Kortom nogmaals: de handen ineen slaan.

Het kan en mag niet zo zijn dat over enkele jaren oldtimers alleen te bewonderen zijn in musea. Het mag en kan niet zo zijn dat de stevige toegangsprijs tot die musea de belangstelling voor de fascinerende automobielgeschiedenis tot een minimum beperkt.

Daar waar mogelijk moeten we ons laten zien en het verhaal vertellen. Een combinatie die mogelijkheden biedt.

Veel liefhebbers

Er zijn nog steeds veel liefhebbers van koperen lantaarns en houten wielen. Automobielen met een boeiend verhaal en een fotogenieke aantrekkingskracht. Waarom zouden we die vergeten. Er zijn nog steeds veel liefhebbers van grote koplampen, brede treeplanken en pluche bekleding. Automobielen met een imposante vormgeving en onsterfelijke herinneringen. Er zijn nog steeds veel liefhebbers van naoorlogse modellen, Amerikaanse limousines, Britse stijliconen, grommende motoren en voorzien van veel chroom. Zo vullen wij de Nationale Oldtimerdag in zonder aan kwaliteit in te boeten. Een rijdende topcollectie.

We tonen aan de boorden van de voormalige Zuiderzee klassieke automobielen met een doel. De geschiedenis laten zien die monden laat openvallen van verbazing en verwondering. Kortom: Erfgoed dat beweegt.

U bent cultuurbewaker

Ik zei het in mijn eerste zin: u bent – wellicht zonder het te beseffen – een cultuurbewaker. U draagt bij aan de profilering van mobiel erfgoed. Daar zijn velen u dankbaar voor. Mijn opgestoken vingertje heeft als doel actiebereidheid te laten ontwaken om dat zo te houden. Actiebereidheid die past bij fatsoenlijke burgers die volop van hun passie willen genieten, anderen het mee laten beleven en die recht doet aan de automobielhistorie uit de 20^e eeuw.

De moeite waard om voor op de bres te staan. Het is laat, maar nog niet te laat. Pak na afloop een kop koffie, denk erover na en praat er samen over. Heeft u een idee, laat het uw bestuur of ons weten. De FEHAC is een club om uw belang te behartigen en het gevoel van rijden in een historische automobiel te delen. Voor dat gevoel ben je nooit te oud of te jong. Er komt een belangrijk element bij: niet alleen dat gevoel delen, maar het ook herkenbaar en hoorbaar uitdragen. Er voor op de bres staan.

Jonge mensen enthousiasmeren

Een voorbeeld: activiteiten ontwikkelen om jonge mensen te enthousiasmeren om in een klassieker te gaan rijden. Een eerste stap zou kunnen zijn om kinderen en kleinkinderen er bij te betrekken en hen zodra ze fatsoenlijk in een moderne auto kunnen rijden, de kans te geven om in uw oldtimer te rijden. Heeft ook een educatief element, want er moet worden uitgelegd waar al die handeltjes en pedalen voor dienen, wat oliedruk betekent, wat toerentallen aanduiden, waarom je de alleroudste modellen moet aanslingeren. Dat soort informatie kweekt nieuwsgierigheid en interesse.

Bij de laatste editie van de Nationale Oldtimerdag zagen we drie jongeren die nog maar net hun rijbewijs in bezit hadden en die met een brede glimlach reden in automobielen uit de 'Belle Epoque' periode. Andere jongeren, twintigers, zaten achter het stuur van automobielen uit de periode van The Roaring Twenties. Weer anderen verschenen aan de start met een Ford Mustang of een Chevrolet Corvette. Steun hen, moedig ze aan. Biedt hen leeftijds korting op hun lidmaatschap.

Wedden dat u die kennis kunt overdragen en dat er jongeren in uw familie zijn die misschien zonder het te zeggen met jaloezse blikken kijken naar uw oldtimer. Geef ze een kans, laat de autohistorie voortbestaan.

We moeten aan de bak

Niet achterover leunen en afwachten. Niet denken, het zal mijn tijd wel duren. Nee, we moeten aan de bak. Kan het niet goedschiks, dan maar een tikkeltje kwaadschiks.

Kies voor originaliteit en authenticiteit. Geen gastank in de kofferbak van een auto uit de tijd dat er geen autogas bestond en niet uw motorblok vervangen door een elektrisch model. Dan laten we de historische waarde zelf uit onze handen vallen. Dat mag niet en laten we hier afspreken dat het dus ook niet gaat gebeuren.

Ik wens u veel rijplezier in de komende zomermaanden, strijdbaarheid en vooral succes bij het presenteren van een prachtige en – vergeet het niet – in meerdere opzichten waardevolle hobby!